18.05.2017

Eduskunnan lakivaliokunnalle

LAUSUNTO LAKIVALIOKUNNALLE KANSALAISALOITTEESTA ÄITIYSLAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (KAA 3/2016 VP)

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriön lausuntoa äitiyslakia koskevasta kansalaisaloitteesta KAA 3/2016 vp. Ministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa lainsäädäntöä joka turvaa lapsen juridisen aseman ja oikeudet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hänen perheasemastaan riippumatta. Ehdotetun äitiyslain säännökset nopeuttavat ja selkeyttävät vanhemmuuden vahvistamismenettelyä ja turvaavat lapsen oikeutta kahteen vanhempaan.

Sairausvakuutuslaki

Laki tasa-arvoisesta avioliitosta tuli voimaan 1.3.2017, jonka johdosta muutettiin samasta ajankohdasta useita Kelan toimeenpanemia etuuslakeja. 1.3.2017 voimaan tulleen sairausvakuutuslain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan vanhempainpäivärahaa koskevia säännöksiä sovelletaan isään ja muuhun vakuutettuun, joka on avioliitossa lapsen äidin kanssa eikä asu välien rikkoutumisen vuoksi hänestä erillään. Lisäksi vanhempainpäivärahaa koskevia säännöksiä sovelletaan vakuutettuun, joka jatkuvasti elää lapsen äidin kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. Paitsi äidin samaa sukupuolta olevalla aviopuolisolla, myös äidin samaa sukupuolta olevalla avopuolisolla on laissa säädetyillä edellytyksillä oikeus isyys- ja vanhempainrahaan. Enää ei tarvita parisuhteen rekisteröintiä tai perheen sisäistä adoptiota. Riittää kun asutaan yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Avioliittolain muutoksen johdosta samaa sukupuolta olevien aviopuolisoiden on mahdollista yhdessä adoptoida lapsi. Myös adoptiota koskeviin vanhempainpäivärahasäännöksiin on tehty tasa-arvoisesta avioliitosta johtuneet tarvittavat muutokset. Siten vanhempainpäivärahoja koskevaan lainsäädäntöön (sairausvakuutuslain 9 luvun yleis- ja erityissäännökset) ei ole enää tarvetta tehdä muutoksia ehdotetun äitiyslain johdosta.

Kansaneläkelaitoksen lausunnossa esitetyn arvion mukaan ehdotettu hedelmöityshoitolain muutos ei vaikuta sairaanhoidon korvausten kustannuksiin. Sairausvakuutuslain mukaan hedelmöityshoidoista maksetaan korvausta silloin, kun lapsettomuus on sairauden aiheuttama. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan hedelmöityshoitolain muutos ei vaikuta nykyiseen korvauskäytäntöön.

Elatustukilaki

Elatustukilakia muutettiin 1.3.2017 siten, että jos lapsella on kaksi elatusvelvollista vanhempaa, niin elatustukeen ei ole oikeutta, vaikka lapsen isyyttä ei ole lainvoimaisesti vahvistettu. Tällöin kahden naisen perheessä elävät lapset, joilla on kaksi elatusvelvollista vanhempaa, jäivät elatustuen ulkopuolelle. Elatustukilain 6 ja 7 §:ssä säädetään isyyden vahvistamisesta, mutta äitiyslain myötä pykälissä tulisi huomioida myös äitiyden vahvistaminen.

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
www.stm.fi

Puhelin 0295 16001
Telekopio 09 6980 709

e-mail: kirjaamo@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi

Johtaja Johtaja Jaana Huhdan sijaisena neuvotteleva virkamies Satu Karppanen

JAKELU Lakivaliokunta

TIEDOKSI Sosiaali- ja terveysministerin esikunta
Perhe- ja peruspalveluministerin esikunta
Sosiaali- ja terveyspalveluosasto, osastopäällikkö
Sosiaali- ja terveyspalveluosasto, Sosiaalipalvelut -ryhmä